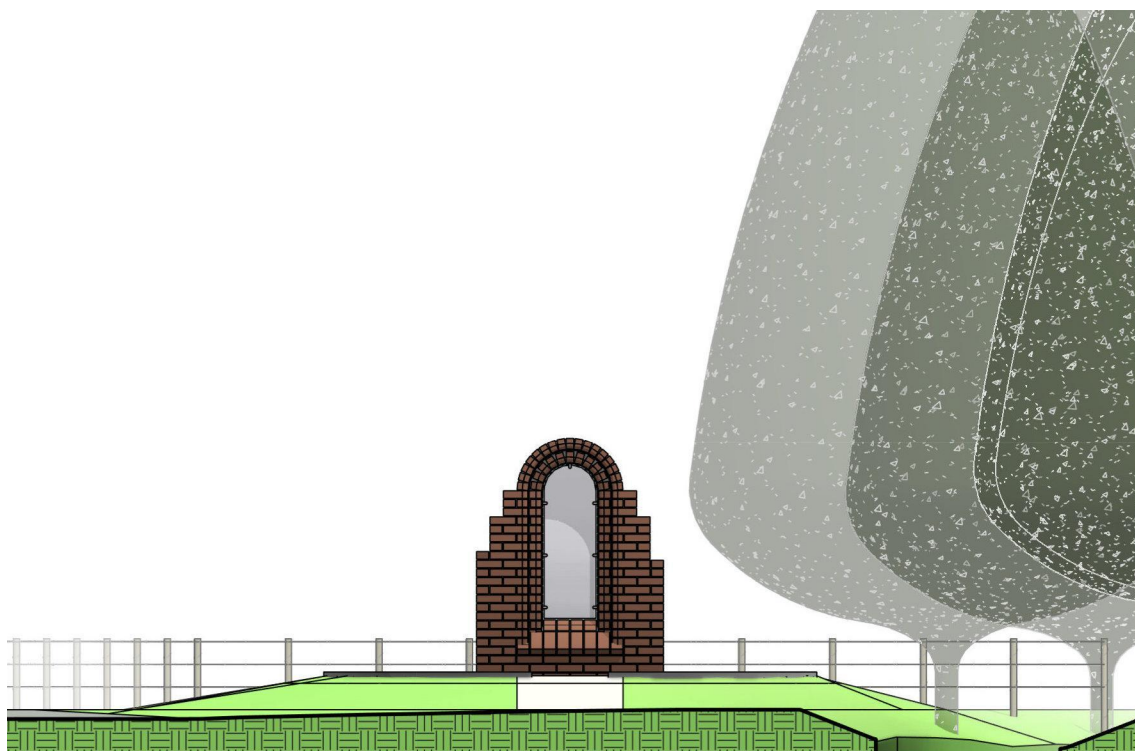

Venster op het verleden

Oprichting belevingspunt
klooster Bloemkamp

Stifting Monumint Aldekleaster

April 2022

Stifting Monumint Aldekleaster

Doelstelling stichting

De oprichting van 'Stifting Monumint Aldekleaster' heeft als doelstelling om een belevingspunt te plaatsen en te onderhouden op het voormalige kloosterterrein van Bloemkamp (1191-1580). De stichting telt 6 actieve bestuursleden met onderling verdeelde functies van penningmeester, voorzitter, notulist en algemene bestuursleden. Er zal jaarlijks een jaarplan worden gemaakt en de stichting zal zorgdragen voor het onderhoud aan het monument.

Bestuurssamenstelling

Voorzitter: Pieter Jaarsma

Secretaris: Jeltje Bouwstra-Feenstra

Penningmeester: Dominicus Gerardus Ketelaar

Lid: Liuwe Westra

Lid: Sijke de Boer

Lid: Hylco Bouwstra

Stichting Monument Oldeclooster

KvK nr: 78223806

Bank rekening: NL94 RABO 0357086597

ANBI RSIN nummer: 861309054

Ridderdijk 11A

8741 KE Hartwerd

Correspondentieadres:

Oldeclooster 8

8741 KC Hartwerd

E: Belevingspunt.Bloemkamp@gmail.com

Inhoud

1. Visie & motivatie
2. Beknopte geschiedenis Bloemkamp
3. Aansluiting op twee wandelroutes
4. Sfeerimpressie voormalige kloosterterrein
5. Ontwerp belevingspunt
6. Situering belevingspunt
7. Samenvatting

Visie & Motivatie

In de 12de eeuw werd vlak bij Hartwerd het klooster Bloemkamp gesticht. Vier eeuwen lang stond de grote abdij van Oldeclooster hier aan een oude slenk van de wegtrekkende Middellzee. Tot in 1580: toen werd het rooms-katholicisme verboden en zijn in Friesland de kloosters opgeheven en afgebroken. Ook het klooster Bloemkamp is verdwenen. Gebleven zijn de sporen in het landschap die de kloosterlingen hier hebben achtergelaten. Grote aantallen monniken hebben met hun kennis van bedijken en inpolderen de basis van het landschap van vandaag gelegd. Bloemkamp werd een centrum van waterstaat en tevens van godsdienst en politiek. Onderhandelingen tussen strijdende partijen werden hier gevoerd. Toen de Hollandse graaf Willem IV sneuvelde bij Warns, werd hij hier begraven. Door de roerige tijden van verlies van vrijheid, burger- en godsdienstoorlogen en de Reformatie viel ten slotte na meer dan 400 jaar het doek voor Bloemkamp. Drie keer is het klooster belegerd en verwoest: één keer door de Arumer Zwarte Hoop in 1517, één keer door de troepen van de stadhouder in 1535, één keer door de Watergeuzen in 1572. Monniken, broeders en burgers zijn bij dat geweld omgekomen, een honderdtal anabaptisten, dat het klooster had ingenomen in 1535, werd hier wreed terechtgesteld. Het was het begin van de doopsgezinde pacifistische traditie: dat nooit weer! Helaas is er behalve een kroniek en een rekenboek niets tastbaars overgebleven uit het klooster. Van het kloostercomplex zelf is nog een lichte glooiing in het terrein en een stukje gracht te zien; de gebouwen zijn, op wat stenen na, geheel verdwenen. Opmerkelijk is wel dat het gebied, dat 400 jaar lang gewijde grond is geweest, tot op de dag van vandaag nog steeds een bijzondere sfeer ademt. Toen in 2012 de pioniersplek Nijkleaster werd gestart, kwamen de initiatiefnemers hier een vuur aansteken dat tot op de dag van vandaag in Jorwert brandt.

Misschien is het hierdoor dan ook niet verwonderlijk dat de rijke, maar ook roerige en door mystiek omgeven kloostergeschiedenis grote nieuwsgierigheid opwekt bij wie over het gebied loopt. **Een herkenningspunt in de vorm van een belevingspunt** zou passanten bewust kunnen maken van “Het sierlijke en voortreffelijke klooster in Frieslandt”. Het monument zou ook mooi aansluiten bij de toeristische routes dwars door Súdwest-Fryslân, namelijk het Oldeclooster-wandelpad (2013) en het St. Odulphuspad.

Betekenis belevingspunt voor het dorp Hartwerd en de regio

Het initiatief om een belevingspunt op te richten voor Bloemkamp was een logisch vervolg van de realisatie van het Oldeclooster wandelpad met informatieborden inclusief een informatiepunt over Bloemkamp en latere aansluiting bij het Sint Olduphuspad. Dit succesvolle project werd gerealiseerd vanuit dorpsbelang Hartwerd. Het laat zien dat er vanuit het dorp Hartwerd en omstreken er veel bereidwilligheid was om eigen werkzaamheden te verrichten om bijvoorbeeld bij te dragen aan informatieborden en het bouwen van een mini-museum over Bloemkamp. Er is nog steeds veel enthousiasme en motivatie bij het stichtingsbestuur en de lokale dorpsgemeenschap om de cultuurhistorie van het landschap meer zichtbaar te maken in hun eigen omgeving.

Het belevingspunt zal zichtbaar zijn voor toevallige passanten maar ook voor toeristen en pelgrims die het Oldeclooster wandelpad en St. Olduphuspad lopen. Voor de cultuur-historisch geïnteresseerden zal het belevingspunt zowel fysiek als online via de website Hartwerd.com bereikbaar zijn. Fysiek in de vorm van een fragment van het eens zo sierlijke klooster Bloemkamp in de vorm van een Romaans rondboogvenster opgetrokken van authentieke kloostermoppen waarbij de passant letterlijk door het venster naar het verleden kan kijken naar een historisch verantwoorde impressie van het kloostercomplex geprojecteerd op het voormalige kloosterterrein van Bloemkamp. Dit is allemaal 'offline' te beleven maar daarnaast zal het belevingspunt ook 'online' te beleven zijn d.m.v. historische informatie en video's op de website van Hartwerd.com. Daarnaast is het plan om de Friese regisseur Steven de Jong te vragen om een aansprekende trailer over de bewogen laatste jaren van Bloemkamp te maken in dezelfde sfeer en tijd van Grutte Pier die te zien is via een QR-code op de locatie van het belevingspunt.

Gezien de vele wandelaars die het Oldeclooster wandelpad en de St. Olduphuspad lopen zal het belevingspunt veel potentiële bezoekers trekken. Het ooit zo belangrijke centrum van godsdienst, politiek en bestuur kan met dit belevingspunt een aanvulling zijn op het bestaande internationale netwerk van bezienswaardigheden die te maken hebben met de middeleeuwse kloosters in Europa.

Beknopte geschiedenis Bloemkamp (1191-1580)

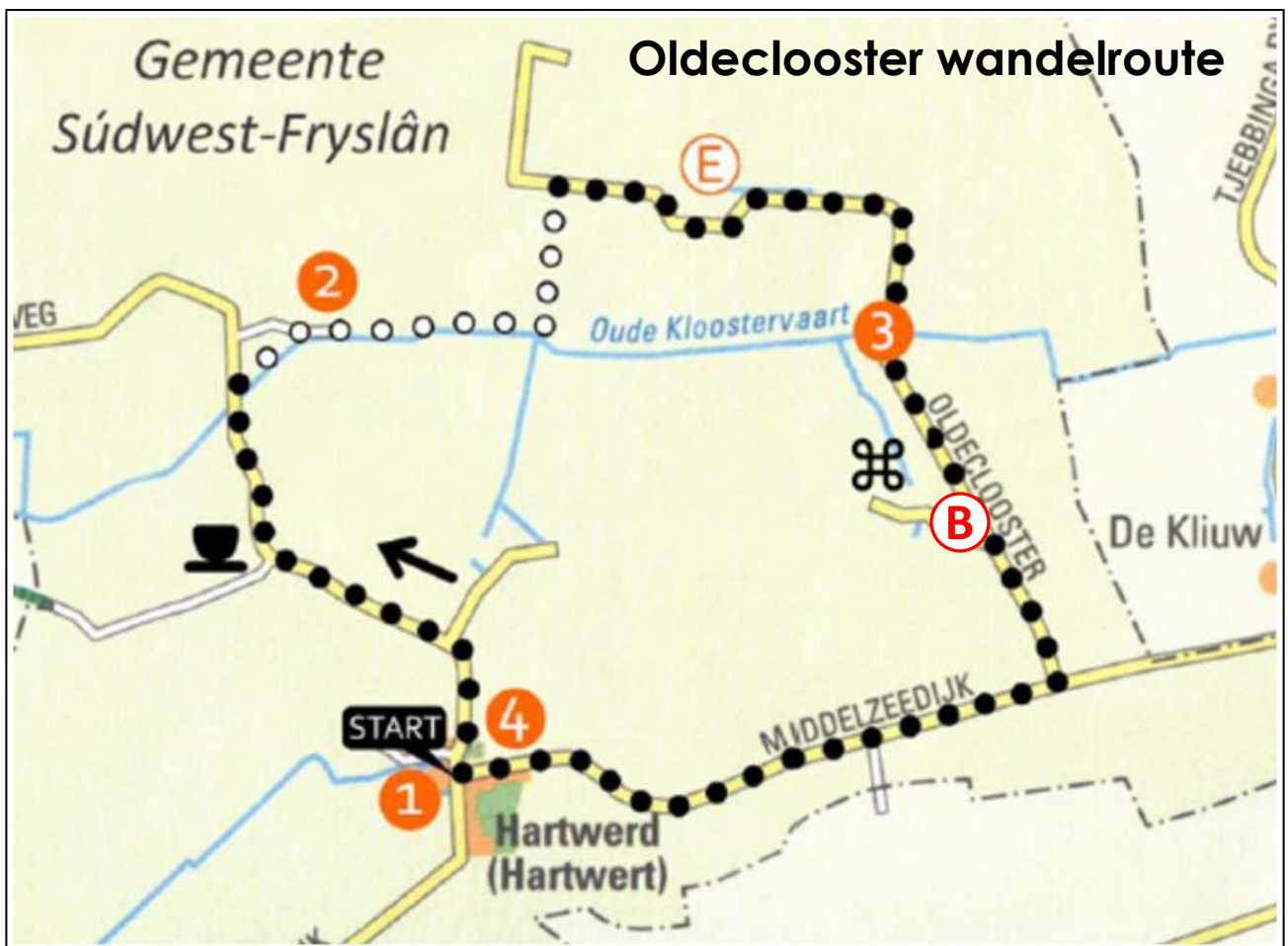
Op het licht glooiende terrein op een steenworp afstand van Hartwerd, waar nu de boerderijen Bloemkamp en Monnikerhuis staan, stond van 1191 tot 1580 het Cisterciënzer klooster Bloemkamp. Met de stichting van het klooster Bloemkamp in 1191 begint de geschiedenis van één van de aanzienlijkste kloosters in het Noord-Nederlands kustgebied. De stichters zijn drie broers uit Wommels, waarvan Thetardus als eerste abt wordt aangesteld vanuit het moederklooster Klaarkamp bij Rinsumageest. Bloemkamp is in godsdienstig, maar vooral in economisch en maatschappelijk opzicht van grote betekenis geweest. De vele door abten ondertekende politieke documenten en archiefstukken over waterzaken getuigen hiervan. In het landschap van vandaag houden de namen van de kronkeldijken, vaarten, boerderijen en velden de herinnering aan de Schiere Monniken van Oldeclooster nog altijd levend. De monniken introduceerden ook het bouwen met bakstenen in deze contreien. Bloemkamp is vermoedelijk in romanogotische stijl gebouwd met de kenmerkende rondbogen van baksteen. De laatste abt schreef in zijn kroniek het volgende:

“Het sierlijkste en voortreffelijkste clooster in Frieslandt”
Abt Thomas van Groningen

Tegenwoordig rest er weinig tot niets meer van het ooit zo belangrijke en sierlijke klooster Bloemkamp. Dit klooster was een belangrijk centrum van geloof, landschapsinrichting, architectuur en bestuur in Friesland gedurende bijna vier eeuwen. Het verdient het, een monument te krijgen om passanten te wijzen op deze belangrijke historische locatie, met o.a. een restant van de dubbele gracht die om het omvangrijke complex gegraven was. Het monument sluit naadloos aan bij de informatieborden die al gerealiseerd zijn langs de Oldeclooster-wandelroute, die de wandelaar terugvoert naar de historische landschappen ten tijde van de terpentijd (oer-waddenlandschap), kloostertijd (inpoldering en strijd tegen het water) en historische kenmerken van het landschap na de kloostertijd (Amerikaanse windmotor, klokhuis Hartwerd). Wat nog ontbrak langs de route was een tastbaar herkenningspunt waar het klooster Bloemkamp gestaan heeft. Voor een leek is het zonder belevingspunt schier onmogelijk te herkennen als belangrijke historische plek.

Aansluiten belevingspunt bij twee wandelroutes:

Oldeclooster wandelroute & Sint Olduphuspad

⌘ Voormalig kloosterterrein Bloemkamp

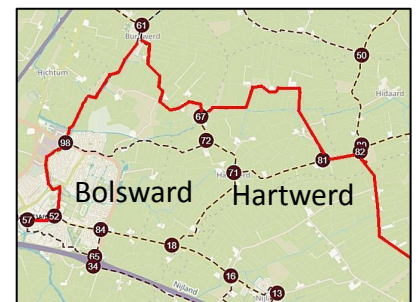
Gerealiseerd:

E = mini museum Bloemkamp

1 t/m 4 zijn informatieborden wandelroute

Te realiseren:

B = Belevingspunt Bloemkamp

Oldeclooster wandelroute

Een reis door de tijd

5 Informatieborden
gerealiseerd:

Terpentijd

Dijkentijd

Kloostertijd

Moderne tijd

600 v.Chr – 850 n.Chr

850 - 1200

1191-1580

Vanaf 1580

Sfeerimpressie voormalige kloosterterrein Bloemkamp

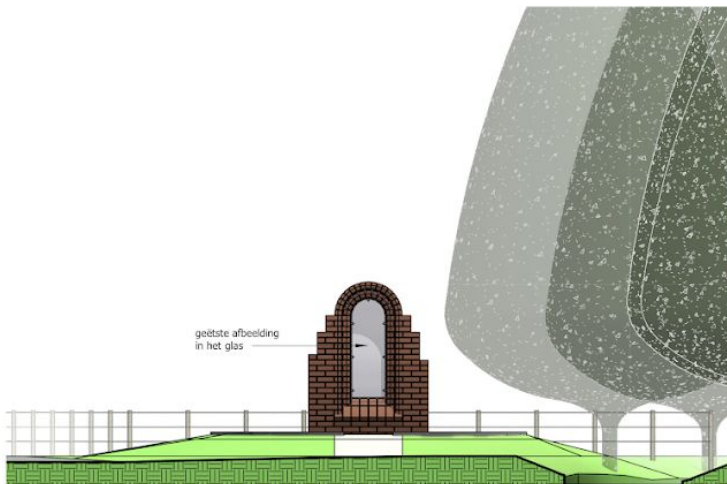

Een restant van de grotendeels in de negentiende eeuw afgegraven kloosterterp is nog te herkennen in het landschap

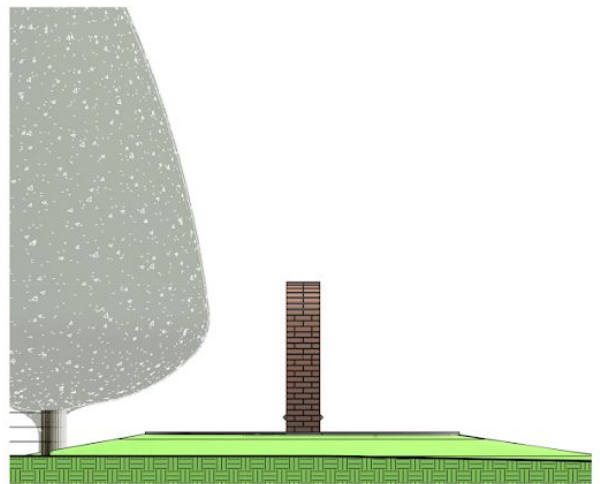
Impressie van de kloostergebouwen op de voormalige kloosterterp vanuit de locatie van het belevingspunt

Ontwerp belevingspunt

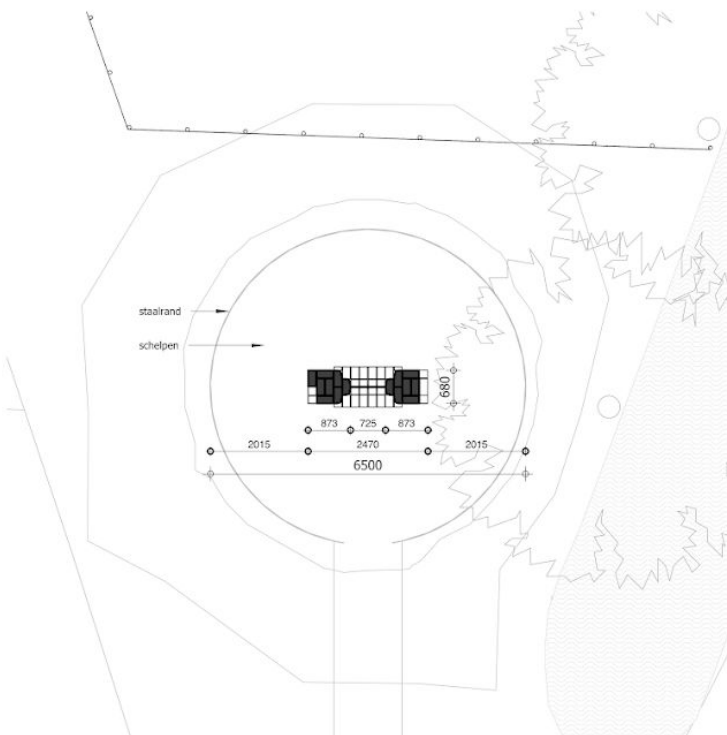
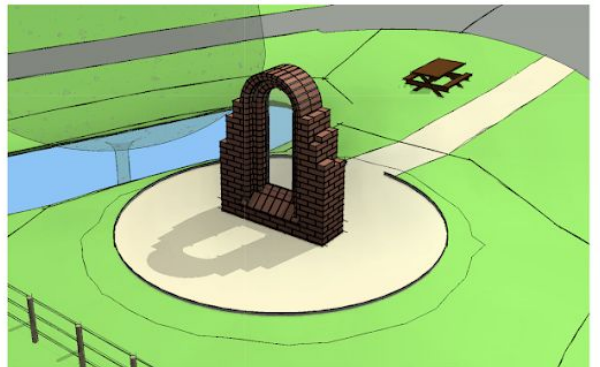
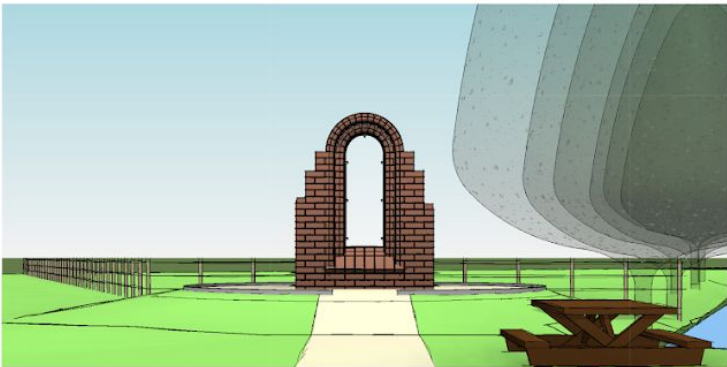
Voorzijde

1 : 100

Rechter zijde

1 : 100

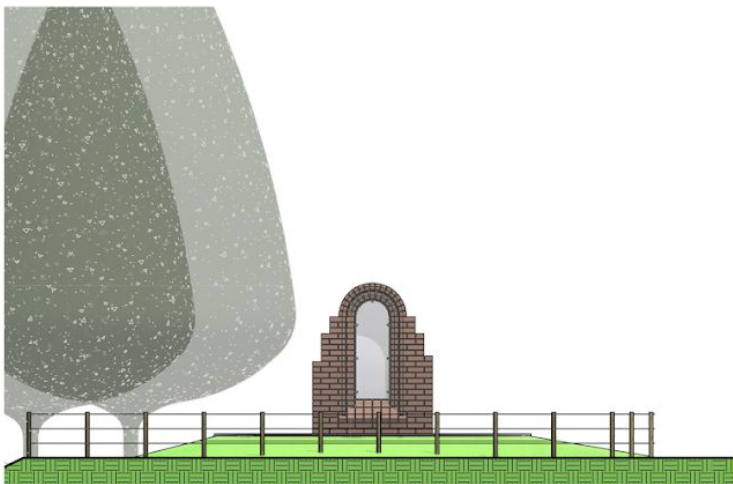

Het ontwerp van het monument is geïnspireerd op de sierlijke Romaanse bouwstijl met zelfgebakken bakstenen die de cisterciënzers gebruikten bij de bouw van hun kerken, gebouwen en kloosters in Nederland en Vlaanderen. Typisch voor deze bouwstijl zijn de rondboogvensters opgetrokken van sierkloostermoppen. Het monument bestaat uit een Romaans rondboogvenster geënt op de nog bestaande Romaanse vensters die Cisterciënzers gemaakt hebben in het kerkje van Janum dichtbij het voormalige klooster Klaarkamp, de moederabdij van Bloemkamp (zie afbeelding hierboven). Ook nu nog zijn in de bodem en in de sloten brokstukken te vinden van de sierstenen die deel uit maken van rondboogvensters van Bloemkamp. Het monument zal worden opgebouwd met echte kloostermoppen, deels afkomstig van het terrein zelf.

Plattegrond

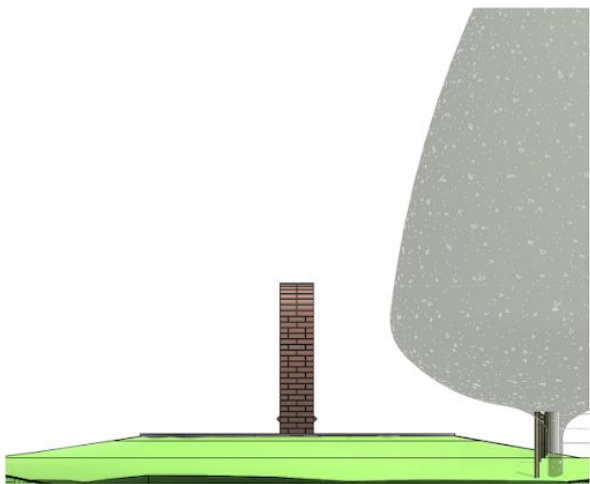
1 : 100

Ontwerp belevingspunt

Achterzijde

1 : 100

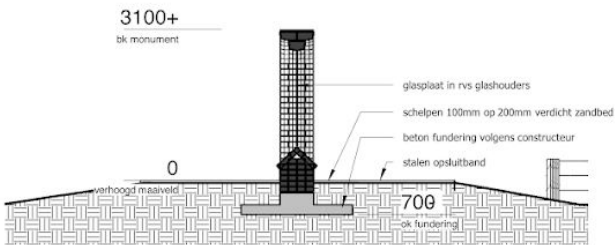

Linker zijde

1 : 100

kleur en materiaalstaat

<i>onderdeel</i> opbouw	<i>materiaal</i> keramische klooster moppen kalkhoudende voeg	<i>kleur</i> appelbloesem licht grijs
vulling looppad opsluitband	gehard glas schelpen metaal	natuurlijk licht grijs onbehandeld

doorsnede

1 : 100

NB Maatvoering in het werk te controleren cq te bepalen

project:

Monument Oldeclooster,
Hartwerd

opdracht geveer:

Stichting monument Oldeclooster

onderdeel:

Situatie plattegrond,
aanzichten en doorsnede

formaat: A2

schaal: As indicated

project nr. 200129

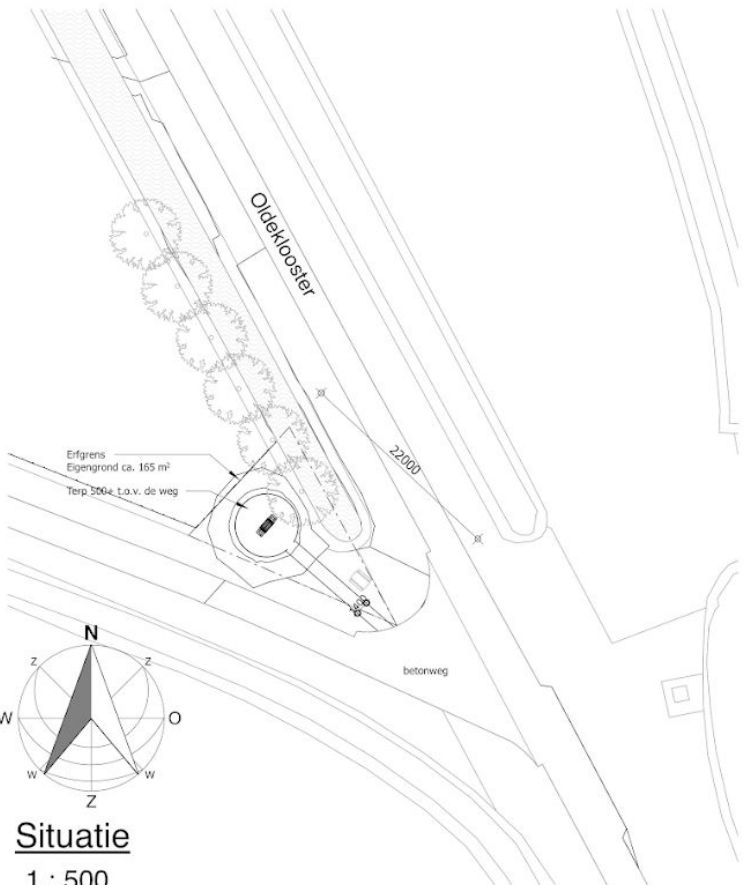
getekend: DRS/SGS

datum: 17 maart 2020

blad nr. D0100A

status: omgevingsverg.

wijziging A: 28 mei 2020

Situatie

1 : 500

Venster op verleden

Gravure in glas: impressie kloostercomplex op voormalige kloosterterrein in venster monument

Situering belevingspunt

